

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-436/22

**Asociación para la Conservación y Estudio del Lobo Ibérico (ASCEL)
proti
Administración de la Comunidad de Castilla y León**

(návrh na začatie prejudiciálneho konania,
ktorý podal Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León)

Rozsudok Súdneho dvora (prvá komora) z 29. júla 2024

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43/EHS – Články 2, 4, 11, 12, 14, 16 a 17 – Systém prísnej ochrany živočíšnych druhov – *Canis lupus* (vlk) – Poľovnícke využitie – Hodnotenie stavu ochrany populácií dotknutého druhu – ‚Nepriaznivý‘ stav ochrany tohto druhu – Využívanie, ktoré nie je zlučiteľné so zachovaním alebo obnovou priaznivého stavu ochrany tohto druhu – Zohľadnenie všetkých najnovších vedeckých poznatkov“

1. *Životné prostredie – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43 – Druhy živočíchov, o ktoré má Spoločenstvo záujem – Zápis – Následok – Prezumpcia priaznivého stavu ochrany druhu – Neexistencia – Určenie stavu ochrany – Kritériá*
[Smernica Rady 92/43, zmenená smernicou 2013/17, článok 1 bod i), článok 2 ods. 1 a 2, 11, 12 a článok 14 ods. 1 a príloha V]
(pozri body 50, 51, 60, 61)
2. *Životné prostredie – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43 – Druhy živočíchov, o ktoré má Spoločenstvo záujem – Riadiace opatrenia – Voľná úvaha členských štátov – Hranice – Obmedzenie poľovníckeho využitia druhu – Prípustnosť – Podmienka – Potreba opatrenia na účely zachovania alebo obnovy druhu v priaznivom stave ochrany*
(Smernica Rady 92/43, zmenená smernicou 2013/17, pätnáste odôvodnenie a článok 2 ods. 2, články 11, 14 a príloha V)
(pozri body 52 – 58, 69, 70)
3. *Životné prostredie – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43 – Povinnosť dohľadu nad stavom ochrany – Rozsah – Možnosť povoliť poľovnícke využívanie alebo lov druhu v prípade neexistencie účinného dohľadu – Vylúčenie*

[Smernica Rady 92/43, zmenená smernicou 2013/17, články 1, 2, 11, 14 a 17 a prílohy II, III, IV písm. a) a V]

(pozri body 59, 62 – 66)

4. *Životné prostredie – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43 – Druhy živočíchov, o ktoré má Spoločenstvo záujem – Nepriaznivý stav ochrany druhu – Dôsledky – Dodržiavanie zásady prevencie – Povinnosť členských štátov nepovolíť lov – Podmienka – Neistota v súvislosti s rizikom pre zachovanie druhu v priaznivom stave ochrany – Kritériá posúdenia*
[Článok 19 ods. 2, články 192 a 193 ZFEÚ; smernica Rady 92/43, zmenená smernicou 2013/17, články 1, 2, 11, 14 a 17 a prílohy II, IV písm. a) a V]

(pozri body 71 – 74, 76, 78 a výrok)

5. *Životné prostredie – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – Smernica 92/43 – Ochrana druhov – Výnimky – Podmienky pred prijatím výnimiek – Zachovanie populácií dotknutých druhov v priaznivom stave ochrany – Podmienky týkajúce sa udelenia výnimky z mimoriadnych dôvodov*
(Smernica Rady 92/43, zmenená smernicou 2013/17, články 12 a 16)

(pozri bod 77)

Zhrnutie

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Vyšší súd autonómneho spoločenstva Kastília-León, Španielsko), sa Súdny dvor vyjadril k otázke, či je možné vydať povolenie na lov druhu *canis lupus*, bežne nazývaného „vlk“, ak bol stav ochrany tohto druhu vyhlásený za „nepriaznivý“ v zmysle smernice „o biotopoch“¹.

Vnútroštátny súd uvádza, že v správe, ktorú Španielske kráľovstvo zaslalo Európskej komisii v roku 2019 na základe článku 17 smernice „o biotopoch“, sa uvádza, že vlk sa nachádzal v „nepriaznivom“ stave ochrany v stredomorských, atlantických a alpských regiónoch, pričom prvé dva z týchto regiónov zahŕňali územie Kastílie-León.

Podľa vnútroštátnej právnej úpravy bol však vlk označený za „poľovný a lovený druh“ na sever od rieky Duero. Rozhodnutím z 9. októbra 2019 Generálne riaditeľstvo pre prírodné dedičstvo a politiku lesného hospodárstva Kastília-León schválilo plán miestneho využívania vlka v poľovných oblastiach nachádzajúcich sa na sever od rieky Duero v Kastílii-León na sezóny 2019 až 2022.

¹ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenená smernicou Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 158, 2013, s. 193) (ďalej len „smernica „o biotopoch““).

V súvislosti s prejednáváním žaloby podanej proti tomuto rozhodnutiu sa vnútroštátny súd pýta, či sa smernica „o biotopoch“, najmä jej článok 14,² má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je vlk označený za druh, ktorého jedince možno loviť na časti územia tohto členského štátu, kde nepodlieha prísnej ochrane podľa článku 12 ods. 1 tejto smernice, hoci sa stav jeho ochrany považoval za nepriaznivý na celom území tohto členského štátu.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade treba pripomenúť, že podľa článku 12 smernice „o biotopoch“ v spojení s jej prílohou IV písm. a) vlk patrí medzi druhy „európskeho významu“, ktorému v zmysle tohto článku treba zabezpečiť „prísnu ochranu“. Tento prísny režim ochrany sa týka najmä populácií vlka nachádzajúcich sa na juh od rieky Duero, ktoré sú výslovne uvedené v prílohe II smernice „o biotopoch“ ako „druhy živočíchov a rastlín, o ktoré má Spoločenstvo záujem a ktorých ochrana vyžaduje označenie osobitne chránených oblastí“. Španielske populácie vlkov na sever od tejto rieky sú ako také zaradené do prílohy V tejto smernice ako živočíšny druh, o ktorý má Spoločenstvo záujem a ktorých chytanie vo voľnej prírode a využívanie môžu podliehať správnym opatreniam, a preto sa na ne vzťahuje článok 14 tejto smernice.

V tejto súvislosti treba uviesť, že skutočnosť, že živočíšny alebo rastlinný druh európskeho významu je uvedený v prílohe V smernice „o biotopoch“, neznamená, že jeho stav ochrany treba v zásade považovať za priaznivý. Okrem skutočnosti, že sú to členské štáty, ktoré oznamujú Komisii status týchto druhov na svojom území, treba totiž uviesť, že toto zaradenie znamená len to, že vzhľadom na povinnosť dohľadu stanovenú v článku 11 tejto smernice a s cieľom zabezpečiť jej cieľ, je uvedený druh „spôsobilý“ podliehať riadiacim opatreniam na rozdiel od druhov uvedených v prílohe IV písm. a) tejto smernice, na ktoré sa v každom prípade vzťahuje systém prísnej ochrany.

V druhom rade, pokiaľ ide o riadiace opatrenia, ktorým môžu druhy uvedené v prílohe V podliehať, lov možno obmedziť alebo zakázať, ak je to nevyhnutné na zachovanie alebo obnovenie priaznivého stavu ochrany dotknutého druhu.

Na jednej strane sa tieto opatrenia totiž môžu týkať prístupu do určitých odvetví, zákazu odchytu jedincov vo voľnej prírode a využívania určitých populácií alebo zavedenia systémov kvót. Uvedené opatrenia teda síce zahŕňajú pravidlá lovu, ale môžu len obmedziť, a nie rozšíriť odchyt dotknutých druhov.

Na druhej strane miera voľnej úvahy členských štátov v súvislosti s nevyhnutnosťou prijať také opatrenia je súčasne obmedzená povinnosťou dbať na to, aby odchyt jedincov druhov vo voľnej prírode a využívanie týchto jedincov boli zlučiteľné so zachovaním priaznivého stavu ochrany tohto druhu.

Ak sa však živočíšny druh nachádza v nepriaznivom stave ochrany, príslušné orgány musia prijať opatrenia v zmysle článku 14 smernice „o biotopoch“ tak, aby zlepšili stav ochrany tohto druhu do takej miery, že jeho populácie v budúcnosti trvale dosiahnu priaznivý stav ochrany.

² Článok 14 ods. 1 smernice „o biotopoch“: „Ak to členské štáty na základe dohľadu stanoveného v článku 11 považujú za potrebné, prijímú opatrenia na zabezpečenie toho, že odoberanie vzoriek druhov divokej fauny a flóry, uvedených v prílohe V, vo voľnej prírode, ako aj ich využitie je zlučiteľné s ich zachovávaním v priaznivom stave ochrany“.

Prijatie opatrení založených na tomto článku je v každom prípade dovolené len vtedy, ak tieto opatrenia prispievajú k zachovaniu alebo obnove priaznivého stavu ochrany dotknutých druhov. Ak teda analýzy vykonané v dotknutom členskom štáte, pokiaľ ide o druhy uvedené v prílohe V smernice „o biotopoch“, poskytujú výsledky, ktoré môžu preukázať nevyhnutnosť zásahu na vnútroštátnej úrovni, tento členský štát môže obmedziť a nerozšíriť činnosti uvedené v tomto článku tak, aby odchyt jedincov týchto druhov bol zlučiteľný s cieľmi tejto smernice. Obmedzenie alebo zákaz lovu možno teda v tejto súvislosti považovať za potrebné opatrenie. Také opatrenie je nevyhnutné najmä vtedy, ak je stav ochrany druhu nepriaznivý predovšetkým z dôvodu straty jedincov. Aj keď sú tieto straty spôsobené najmä inými dôvodmi, napriek tomu môže byť nevyhnutné nepovoliť lov, ktorý by spôsobil ďalšie straty.

Podľa zásady predchádzania škodám zakotvenej v článku 191 ods. 2 ZFEÚ, ak po preskúmaní najlepších dostupných vedeckých údajov pretrváva neistota o tom, či je využívanie druhu európskeho významu zlučiteľné s jeho zachovaním v priaznivom stave ochrany, dotknutý členský štát sa musí zdržať povolenia takéhoto využívania.

V treťom rade treba spresniť, že podľa článku 11 smernice „o biotopoch“ majú členské štáty povinnosť zabezpečiť dohľad nad stavom ochrany a prirodzených biotopov a druhov uvedených v článku 2 tejto smernice, s mimoriadnym ohľadom na prioritné typy prirodzených biotopov a prioritných druhov. Tento dohľad je nevyhnutný na zabezpečenie dodržiavania podmienok stanovených v článku 14 tejto smernice a na určenie potreby prijať opatrenia zabezpečujúce zlučiteľnosť využívania tohto druhu s udrжанím priaznivého stavu ochrany a predstavuje sám osebe jedno z opatrení potrebných na zabezpečenie ochrany tohto druhu. Druh sa teda nemôže využívať na lov a loviť, ak nie je zabezpečený účinný dohľad nad stavom jeho ochrany.

Posúdenie stavu ochrany druhu a vhodnosti prijatia opatrení založených na článku 14 smernice „o biotopoch“ sa v tejto súvislosti musí vykonať nielen s prihliadnutím na správu vypracovanú každých šesť rokov členskými štátmi podľa článku 17 tejto smernice, ale aj na najnovšie vedecké údaje získané vďaka tomuto dohľadu. Tieto hodnotenia sa musia vykonať nielen na miestnej úrovni, ale aj na úrovni biogeografického regiónu, či dokonca na cezhraničnej úrovni. Okrem toho treba dohľadu venovať osobitnú pozornosť, ak je tento druh v určitých regiónoch uvedený medzi živočíšnymi druhmi európskeho významu, ktorých ochrana si vyžaduje označenie osobitne chránených území³ alebo ktoré si vyžadujú prísnu ochranu⁴, a v prípade susedných regiónov medzi druhmi európskeho významu, ktorých lov a využívanie môžu byť predmetom riadiacich opatrení⁵.

Vzhľadom na všetky tieto úvahy Súdny dvor dospel k záveru, že článok 14 smernice o biotopoch bráni právnej úprave členského štátu, ktorá povoľuje lov vlka na časti územia tohto členského štátu, kde nepodlieha prísnej ochrane, hoci sa stav jeho ochrany považuje v tomto členskom štáte za „nepriaznivý“. V tejto súvislosti treba zohľadniť správu vypracovanú každých šesť rokov podľa článku 17 tejto smernice, všetky najnovšie vedecké údaje vrátane tých, ktoré boli získané vďaka dohľadu podľa článku 11 tejto smernice, ako aj zásadu predchádzania škodám zakotvenú v článku 191 ods. 2 ZFEÚ.

³ Pozri prílohu II smernice „o biotopoch“.

⁴ Pozri prílohu IV písm. a) smernice „o biotopoch“.

⁵ Pozri prílohu V smernice „o biotopoch“.